

Hincmarum Laudunensem Episcopum, & Rothadum Sueffionensem Antistitem parum humaniter gessit, aperte probant, eum in plerisque haud recte incessisse, & ambitionis aestu abreptum, sapientius quae sua erant quaesivisse, non quae Jesu Christi.

Amolo primum Ecclesiae Lugdunensis Diaconus, postea Agobardo ejusdem Ecclesiae Archiepiscopo successit. A partibus Hincmari Remensis Archiepiscopi adversus Gothescalcum stetit, & gravissimam ad illum Monachum dedit Epistolam, qua eum vehementer adhortatur ut ad saniorum mentem redeat. Hanc Amolonis Lugdunensis Archiepiscopi ad Gothescalcum Epistolam, quam primum in lucem extulit Sirmondus, exhibet una cum aliis ejusdem Archiepiscopi scriptis de Gratia & Praedestinatione Vir Clarissimus Mauguinus Tomo secundo libri *Vindictarum Praedestinationis & Gratiae*. Scripsit idem Amolo eruditam Epistolam ad Theobaldum Episcopum Lingonensem, qui eum consuluerat de *Reliquiis incertis*, nec probatis, quas quidam Monachi vagi, quasi ex Urbe Roma allatas Divione in Basilica *Sancti Benigni* deposuerant. Respondit Amolo, ejusmodi Ossa, quae illi Monachi (quos *viles & nequam homunculos* appellat) asportaverant, & quae nulla auctoritate nescio cujus Sancti esse dicebantur, omnino de loco celebri & de Ecclesia esse tollenda, atque in secreto loco apto & mundo sub paucorum conscientia esse sepelienda, ne rudibus populis occasio erroris & superstitionis existerent. Addit insuper, se aliquoties vidisse, homunculos & mulierculas, quae coram Agobardo decessore suo daemónicas se esse simulabant, sed cum plurimis verberibus distringerentur, confessim de miserima simulatione confessas & necessitates atque egestates suas, quibus supplendis talia ostentaverant, publice exponentes, ab omni invasione daemónica liberas, ut revera erant, apparuisse. Certe si hoc non minus salutari, quam efficaci verberum remedio, in praesentia uterentur hi, quibus hos abusus de medio tollere ex officio incumbit, non tot profecto viderentur etiamnum mulierculae, quae, ut facilius pecuniam a simplicibus obtinere possint, sese in Ecclesiis horrendis clamoribus, & insolita corporis, omniumque membrorum agitatione daemónicas mentiuntur. Liber contra *Judeos*, quem Pater *Chiffletius* sub *Rabani Mauri* Archiepiscopi Moguntini nomine publicavit, est genuinus Amolonis Archiepiscopi Lugdunensis factus, tum quia hunc librum *Tribemius* diserte ei tribuit; tum etiam quia in quibusdam MSS. Codicibus extat hic liber Amolonis nomine inscriptus.

Remigius Sacri Palatii *Lotbarii* Imperatoris primum Archicapellanus, dein Amolonis in Sede Lugdunensi successor, doctrinae Sancti Augustini de Gratia & Praedestinatione fuit egregius assertor ac defensor, ad quam tuendam scripsit nomine Ecclesiae Lugdunensis librum de *tribus Epistolis*, cui alterum adjunxit instar Appendicis sub hoc titulo: *Absolutio cujusdam Quaestionis de generali per Adam damnatione, & speciali per Christum ex eadem ereptione Electorum*. Edidit etiam Sanctus

Remigius librum de *tenenda Scripturae veritate & SS. Orthodoxorum Patrum auctoritate fideliter servanda*. Habentur tria Opuscula pro defensione doctrinae Sancti Augustini a Sancto Remigio elaborata apud Clarissimum *Gilbertum Mauguinum* part. 2. Tomo 1. libri *Vindictarum Praedestinationis & Gratiae*.

Florus Ecclesiae Lugdunensis Diaconus, vulgo *Magister* appellatus, doctrinae itidem Sancti Augustini de Gratia & Praedestinatione fuit acerrimus propugnator. Eam ob rem multas propositiones ex libro a *Joanne Scoto Erigena* contra Gothescalcum scripto excerptas, atque virulentam Pelagii & Juliani redolentes doctrinam, nomine Ecclesiae Lugdunensis edito libro confutavit, ibidemque Praedestinationariam haesim, quam nonnulli discipulis Sancti Augustini perperam affingebant, fictitiam esse diserte asserit. Hunc *Flori* librum adversus *Joannem Scotum Erigenam* de praesentia, Praedestinatione, & libero arbitrio scriptum Clarissimus Praeses *Gilbertus Mauguinus* ex MS. Codice Corbejensi edidit cum aliis Operibus Auditorum, qui nono Ecclesiae saeculo de Gratia & Praedestinatione scripserunt. Composuit etiam *Florus* Martyrologium, quod sub nomine *Venerabilis Bedae* inter ejus Opera legebatur, antequam *Bollandus* initio Tomi secundi Sanctorum mensis Martii, ea, quae *Flori* sunt, minori characterere distinxisset ab his, quae ad *Beda* Martyrologium pertinent (a). Dubitarunt nonnulli, an *Collectaneum in omnes Sancti Pauli Epistolas* Floro Ecclesiae Lugdunensis Diacono esset tribuendum? At doctissimus *Mabilionius* in Disquisitione singulari Tomo I. Veterum Analectorum omnem prorsus removere dubitationem, pluribusque probat, *Collectaneum* sub nomine *Beda* haecenus vulgatum Floro Ecclesiae Lugdunensis Diacono esse adjudicandum. Plura de *Floro* leges apud eruditum *Baluzium*, qui initio Operum Agobardi, quae divulgavit, *Elogia Flori* ex variis auctoribus collegit; & apud *Cassimium Oudinum* in supplemento de *Scriptoribus Ecclesiasticis*, ubi de *Flori* Operibus accurate disserit.

(a) Non ambigunt modo viri docti Martyrologium, quod veteres Floro adscribunt, nihil aliud fuisse, quam inducta ab eo additamenta ad *Beda* Martyrologium. Ut ea distinguerent a sincero *Beda* allaborarunt *Bollandiani* Patres in Tom. II. Mensis Martii; sed frustra illi tunc. Venit tertius alius, scilicet *P. Sollerius*, ex quo habemus *Ussardi* Martyrologium editum in Tomo I. & II. Supplement. ad mensum Junium, atque ipse pariter eundem laborem refumpit, distinguendi scilicet ea, quae *Beda* sunt, ab additionibus *Flori*. Num ille punctum attigerit, in medium relinquunt doctissimi Historiae Litterariae Gallicanae Scriptores Tom. V. pag. 227.

Lupus Servatus Ordinis Sancti Benedicti Monachus, & postea Abbas Ferrariensis, doctrinam Sancti Augustini de Gratia & Praedestinatione pro aris ac focis tutatus est. Ille quippe a *Carolo Calvo* Francorum Rege requisitus, quid de tribus illis Quaestionibus, videlicet de Praedestinatione,

zione, de libero arbitrio, ac de Redemptione Sanguinis Christi sentiret? Quidquid in divinis litteris didicerat & in Sanctorum Patrum Operibus invenerat, ejus Majestati strictim, ut ipsem restatur in Epistola ad eundem Regem, aperuit; librumque ea de causa composuit, cui titulus est: *de tribus Quaestionibus*. Eodem tempore idem *Lupus* alium librum de iisdem tribus Quaestionibus ad *Carolus Calvum* scripsit, atque *Collectaneum* edidit, quo Sanctorum Patrum testimonia de gemina Praedestinatione, de libero arbitrio & de Sanguine Christi, quo pacto scilicet pro omnibus sit effusus, sedulo complexus est. Negat quidem in istis Opusculis *Lupus Servatus*, Christum mortuum esse pro omnibus omnino hominibus, sed id negavit in sensu Catholico, voluitque dumtaxat Christum non esse mortuum pro omnibus hominibus, ita ut beneficium mortis ejus atque fructus in omnes aequè derivetur. Nunquam tamen negat, sed potius docet, Christum pro totius Mundi peccatis Sanguinem suum, qui in se habet ut omnibus profit, obtulisse, atque quantum ad illam pretii & voluntatis erga omnium salutem sincere affectus sufficientiam tam esse mortuum Christum pro omnibus, quam omnes in Adam mortui sunt. Hanc esse veram & genuinam *Lupi Servati* Abbatis Ferrariensis mentem diserte ostendit *Natalis Alexander* Dissertatione V. in Historiam saeculorum IX. & decimi (a).

(a) Eidem *Lupo* opuscula alia tribuenda constat ex collectione operum ejusdem a *Baluzio* adornata, editaque Parisiis anno 1664. uti *Vita S. Wigberti*, & alia *S. Maximini Trevirensis*, de qua tamen plures ambigunt. Vid. de hist. litter. Gall. tom. V. pag. 267. & in hunc *S. Maximini* Homilias geminas, de quibus pariter ambigendi locus est. Vid. ibidem.

Lupi Servati Abbatis Ferrariensis pro defensione doctrinae Sancti Augustini de Gratia & Praedestinatione vestigia pressit *Prudentius* Episcopus Trecentis. Is liquidum librum scripsit contra venenatam *Joannis Scoti Erigenae* doctrinam ex *Pelagio*, & *Juliano* haustam, Antidorumque confecit e Sanctorum Patrum sententiis, *Hieronymi* praecipue, *Augustini*, *Fulgentii*, & *Gregorii*. Negat etiam *Prudentius* in hoc libro in Deo voluntatem salvandi omnes homines, sed de voluntate absoluta, & consequente, ut Theologi vocant, non de conditionata, & antecedente in sensu Thomistico accepta intelligendus est. Demum, totius Operis sui recapitulationem subjicit *Prudentius* continentem lxxvii. *Joannis Scoti Erigenae* propositiones cum brevissimis Responsionibus ad utilitatem eorum, qui totum librum non legerant, & ad eorum, qui legerant, juvenandam memoriam. Hi sunt in summa celebriores Scriptores, qui in Controversia nono Ecclesiae saeculo occasione doctrinae Gothescalci de gemina Praedestinatione, de libero arbitrio, & de voluntate Dei salvandi homines excitata Ecclesiam variis editis Scriptioibus illustrarunt (a).

(a) Celebre est etiam *Collectaneum de tribus Epistolis* ad Hincmarum Remensem & Parvulum Laudunensem Episcopos a *Prudentio Trecentis* scriptum in causa Gothescalchi de praedestinatione duplici. Legitur in Biblioth. PP. Lugdunensi tomo 15. Alia hujus scripta vide in histor. Liter. Gall. tomo V. pagin. 240.

D. Gallorum sententiam in Controversia de Cultu Imaginum nono Ecclesiae saeculo apud ipsos excitata sat dilucide in praecedenti Colloquio exposuisti, sed de Scriptoribus Ecclesiasticis, qui ad hanc explanandam Controversiam, Cultumque Sanctorum Imaginum vindicandum libros ediderunt, nihil haecenus dixisti.

M. Tres insignes Scriptores Galli contra *Claudium* Taurinensem Episcopum, qui nono Ecclesiae saeculo Imaginum cultum impugnavit, libros conscripserunt, videlicet *Agobardus* Archiepiscopus Lugdunensis, *Jonas Aurelianensis* Antistes, & *Dungalus* Monachus, de quibus pauca hic dicere necesse est. In primis, *Agobardus*, qui multa ingenii, & eruditionis suae monumenta reliquit, librum edidit, in quo damnat quidem superstitionem quorundam, qui picturis, & Imaginibus Sanctorum adorationis obsequium deferendum esse putabant, adstruit tamen contra *Claudium* Taurinensem Episcopum Sanctorum Imaginibus cultum aliquem congruum, & religiosum esse exhibendum, sicut aperte evincit noster *Natalis Alexander* Dissertatione vi. in Historiam saeculi VIII. parag. XIII. contra *Dallæum*, aliosque recentiores Iconomachos, qui *Agobardi* auctoritate contra cultum Sanctorum Imaginum perperam abutuntur. Opera *Agobardi* cum adhuc inedita, & in quadam taberna alicujus Lugdunensis Bibliopolae delitescencia offendisset *Papirius Mafsonus*, ea in lucem emisit Parisiis, anno MDCCV. Sed, cum in his edendis nimia libertate usus esset, eadem *Agobardi* Opera ex eodem Codice MS. castigatius recensita publica luce donavit eruditus *Stephanus Baluzius*, Norisique illustravit Parisiis, an. MDCLXVI. quae Editio pulcherrima est, & accuratissima.

Jonas Aurelianensis Episcopus jussu *Ludovici Pii* Imperatoris tres libros Apologeticos scripsit adversus *Claudium* Taurinensem Episcopum pro defensione venerationis Imaginum, & cultus S. Crucis, qui in Bibliothecis Patrum editi sunt. *Dallæus* sectae Calvinianae Pseudo Minister, aliique Heterodoxi *Jonam* contra cultum Imaginum in suas partes obtorto, ut ajunt, collo trahere moliantur, sed quam falso illius patrocinio gloriantur, liquido ostendit noster *Natalis Alexander* loco mox a me laudato, veramque *Jonae* Aurelianensis Episcopi mentem facile perspectam habebis, si semel in memoriam tuam revoces ea, quae in superiori Colloquio diximus ad explanandam doctrinam, quae circa cultum Imaginum nono Ecclesiae saeculo apud Gallos obtinebat.

Cum *Jona* Aurelianensi Episcopo consentit *Dungalus* reclusus Monasterii Sandionysiani in agro Parisiensi, cujus liber pro defensione cultus Imaginum contra *Claudium* Taurinensem Episcopum Hz-

Hæreticum Iconoclastam a *Papirio Massono* primum editus est. In hoc libro *Dungalus* Crucem Domini, & ejus, Sanctorumque Imagines, ac sacras Reliquias congruo, *fideli, & religioso cultu laudare, diligere, ac venerari* debere Christianos probat, & hæreticum illum Antistitem luculentissimis Sanctorum Patrum testimoniis oppugnat. Qua in re valde mirari subit, qua fronte *Dallæus*, alique Heterodoxi auctoritate *Dungali* contra Imaginum cultum abuti audeant, cum potius illorum errorem aperte confodiat, sicut data opera evincit *Natalis Alexander* Dissertatione VI. in Historiam sæculi VIII. paragr. XIV. (a)

(a) „ Quæ hic de *Dungalo* Monacho Recluso apud Parisium habentur tanquam auctore operum adversus *Claudium Taurinensem*, in dubium a *Muratorio* revocantur, cum alius extiterit per hæc tempora fama celebris *Dungalus* in Capitulari quodam *Lotharii I.* ab eodem *Muratorio* vulgato commemoratus. In ea enim lege stabiliuntur per Italiam Scholæ, quo ad studia literarum conveniri et vicinis locis posset. Sic igitur ibi de *Ticino*: *In Papia conveniant ad Dungallum, de Mediolano, de Brixia* &c. En igitur *Dungallus* Magister ea ætate, qua & *Claudius Taurinensis* celebris. Hic profecto aptior erat ad refutandos *Claudii* errores, utpote hospitio vicinior, & occasionem habebat paratiorem, quam idem *Dungalus* in Præfatione causam fuisse sibi scribendi asserit: *Occasio mihi copiosa hac de re reclamandi mihi occurrit* &c. Affert quidem *Mabillonius* in Elogio *Dungali* dato in ejus Annal. ad annum 827. Epitaphium *Dungalo* Recluso positum carmine expressum; sed potuit & alius esse ejusdem nominis vir, qui tamen alius fuerit ab Auctore præsentis operis; id enim sane magis Magistro in artibus quam Monacho Recluso convenit.

Præter memoratos hæc Genus Scriptores, quos in dirimendis Controversiis in Galliis nono Ecclesiæ sæculo excitatis, floruisse diximus, nonnulli alii extiterunt, Scriptores Ecclesiastici, qui doctrina & pietate Galliæ eodem sæculo illustrarunt. *Theodulfus*, quem alii Italum, alii Hispanum fuisse putant, a *Carolo Magno* in Galliis accitus, & Aurelianensi Episcopatu donatus, scripsit librum de Ordine Baptismi ad Magnum Senonensem Archiepiscopum, librum Testimoniorum de Spiritu Sancto, ad *Carolus Magnum*, in quo Sanctorum Patrum testimoniis probat, Spiritum Sanctum a Patre, & Filio procedere. Scripsit insuper Capitula ad Presbyteros suæ Dioceseos, quibus ipsos docet, quo pacto creditam sibi plebem instituere, & ejus in vita Christiana profectum curare ac promoveri debeant. Varia etiam composuit carmina, quorum nonnulla antehac inedita vulgavit *Mabillonius* Tomo I. Veterum Analectorum. *Herardus* Turonensis Episcopus ad restaurandam collapsam Ecclesiæ disciplinam Presbyteris suis anno 858. in Synodo congregatis Capitula cxi. ex corpore Sanctorum Canonum excerpta tradidit, quæ extant inter *Baluzii* Capitularia Tomo II. *Walterius* Aurelianensis Episcopus Capitula quædam suæ Dioceseos Presbyteris in Synodo apud Bullensem fun-

dum habita præscripsit, quæ extant Tomo VIII. Conciliorum Editionis Labbeanæ cum Notis *Celozii* Societatis Jesu, eaque cum *Caroli Magni* Imperatoris Capitularibus, & cum Capitulis *Theodulfi* Aurelianensis, & *Herardi* Turonensis magna ex parte conveniunt, *Aeneas* facti Palatii Notarius, & postea Parisiensis Episcopus librum scripsit adversus objectiones Græcorum, quem *Lucas Dachevrius* edidit Tomo VII. Spicilegii. *Theganus* Amalarii, & *Hetrui* Episcoporum Treverensium Chorepiscopus & suffraganeus scripsit, teste *Walafrido Strabone*, Annales de gestis Ludovici Imperatoris, quos una cum *Walfridi* Præfatione primum *Petrus Pithæus*, deinde *Andreas Duchesnius* inter Scriptores Francicos ediderunt. *Theganus* suppres fuerunt *Eginhardus*, & *Nithardus*, quorum primum in Regia aula *Caroli Magni* versatus, mortua, quam duxerat, uxore *Imma*, genete & virtute illustri, Regulam Sancti Benedicti professus, in multis Monasteriis Abbas fuit, scripsitque Vitam *Caroli Magni* Imperatoris. Circumferuntur etiam sub ejusdem *Eginhardi* nomine Annales Francorum ab anno Christi 741. usque ad annum dcccxxviii. quos tamen ab *Eginhardo* editos fuisse certo affirmare non audeo, cum hac de re peritos inter Criticos necdum conveniat. *Andreas* siquidem *Duchesnius* Tomo II. Collectionis Historie Francorum, hos Annales *Eginhardus*, ut verò & legitimo parenti vindicat, atque stylum illius Annalistarum tam genuine cum Vita *Caroli Magni* Imperatoris, cujus Auctor est *Eginhardus*, convenire, ut utrumque librum ab uno & eodem auctore scilicet *Eginhardo* fuisse conscriptum quivis possit agnoscere. Sententiam suam *Duchesnius* *Lambecio*, *Natali Alexandro*, aliisque viris eruditis persuasit. At *Carolus Coinius* in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum dcccxxiv. contendit, horum Annalium Auctorem non esse *Eginhardum*, sed Monachum *Laureshamensem*, & hac de causa prædictos Francorum Annales nunquam sub *Eginhardi* nomine laudat, sed eos semper appellat *Laureshamenses*. In re igitur tam dubia, cum ipse ariolari nolum, ejusmodi Annales ab incerto auctore prodisse probabilis judico. Alia Opera, quæ edidit *Eginhardus*, accurate perceret *Labbeus* in Dissertatione de Scripturis Ecclesiasticis. *Nithardus* Ordinis S. Benedicti Monasterii Centulensis Abbas, teste *Hariulfo* in Chronico Centulensi, scripsit quatuor libros de Dissensione filiorum *Ludovici Pii* Imperatoris ad annum usque dcccxlvi. jubente *Carolo Calvo* Francorum Rege, cui & illud Opus nuncupavit. Editi sunt quatuor isti libri ab *Andrea Duchesnio* Tomo II. Scriptorum Histor. Francorum. His clarissimis Scripturibus, qui nono sæculo in Galliis floruerunt, jure ac merito adjungere debemus *Haliterum* Episcopum Cameracensem & *Atrebatensem*, *Adonem* Viennensem Archiepiscopum, *Isaacum* Lingonensem Antistitem, & *Freculphum* Luxoviensem in Provincia Rotomagensi Episcopum. Scripsit *Haliterus* Opus de vitiis & virtutibus, Remediis peccatorum, & ordine vel judiciis penitentiae sex libris absolutum. Horum sex librorum priores quinque jam ediderat *Henricus Canisius* Tomo I. Antiquæ lect. ex MS. Cod. Bibliothecæ Monasterii Sancti Galli;

Galli; sextum vero librum, qui nihil aliud est, quam Ecclesiæ Romanæ Liber Penitentialis, edidit *Hugo Menardus* Benedictinus Congregationis Sancti Mauri in Notis ad Sancti Gregorii Magni Sacramentarium. Ado Ordinis Sancti Benedicti in Cœnobio Ferrariensi Monachus, sicut demonstrat *Mabillonius* parte II. sæculi IV. Benedictini, & postea Viennensis in Galliis Episcopus, Martyrologium Romæ publici juris fecit *Rosweidus* Societatis Jesu (a). Edidit etiam idem *Ado* Chronicon ab exordio Mundi, ad annum usque Christi dcccxxi. quod postea ab alio auctore fuit continuatum. Scripsit quoque Vitam Sancti *Desiderii* Viennensis Episcopi, quæ ab *Henrico Canisio* Tomo VI. antiq. lect. edita est, & Vitam Sancti *Theoderii* Abbatis, Viennensis, quæ in Appendice sæculi I. Benedictini inserta est. *Isaac* Lingonensis Episcopus Collectionem Canonum adornavit ex Decretis Synodorum, quæ a Sancto *Bonifacio* Moguntino Episcopo, Sedis Apostolicæ per Germaniam, & Galliis Legato fuerunt congregatæ, & ex Capitularibus Regum Francorum. Hanc Canonum Collectionem primum in lucem edidit *Sirmondus* Tomo III. Concil. Gallæ. Eisdem etiam *Isaac* Lingonensis Epistolam de Canone Missæ edidit *Lucas Dachevrius* Tomo I. Spicilegii. Denique *Freculphus* Monachus primum Fuldensis, Ordinis Sancti Benedicti, & postea Luxoviensis in Provincia Rotomagensi, Episcopus, scripsit Chronicon a mundi exordio usque ad annum DC. in duas partes distributum. Primam partem, quæ septem libris constat, ad Christum usque produxit, & *Elizabethi* Abbati dicavit: Alteram partem, quæ a Christo usque ad annum circiter sexcentisimum protenditur, in quinque libros partitus est, eoque *Judithæ* Augustæ *Ludovici Pii* Imperatoris conjugii, & *Caroli Calvi* Matri nuncupavit.

(a) Pigeret hic præterisse *Adonis* martyrologium ab additamentis, quæ sensim passum est, purum & sincerum modo extare opera Cl. *Dominici Georgii* Rodigini, viri, dum viveret, mihi amicitia conjuncti, quem præpropere annos nonnullos raptum eruditi dolent. Prodiit ejus opus Romæ an. 1745. Tom. I. fol.

D. Hi sunt igitur omnes Scriptores, qui nono Ecclesiæ sæculo in Galliis floruerunt?

M. Sunt & nonnulli alii doctrina & pietate illustres, qui Monasticam vitam professi eruditissimis Operibus de Ecclesiæ & de Monastica disciplina in Galliis nono sæculo optime meriti sunt. Primas inter illos tenet Sanctus *Benedictus* in Septimania natus, & Abbas Monasterii *Anianensis*, ita denominati a rivu *Aniana*, ubi Sanctus *Benedictus* cellam primum erexit, ac post aliquot annos Monasterium *Anianense* ab eodem rivu sic appellatum, & Sancto Salvatore dicatum ædificavit. Disciplinam Monasticam, quam in suo Monasterio *Anianensi* instituit, in varia Galliæ ac Germaniæ Cœnobia postea feliciter propagavit, ut *Gellonense* a S. *Willemmo* comite excitatum, *Mosciacense* in Biturigibus ab *Egone* Comite conditum; *Indense*, aliaque non pauca.

Ad restaurandam vitæ Monasticæ disciplinam, Sanctus ille Abbas aliquos edidit libros, quorum unus inscribitur: *Codex Regularum*, quem *Lucas Holstenius* Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus ex veteri MS. Codice Colonienfi a *Fabio Cœgio* tum temporis in Germania Nuncio Apostolico, & postea Romano Pontifice *Alexandro VII.* dicto descriptum publicavit anno 1661. Alter liber hunc habet titulum: *Concordia Regularum*, in quo libro extant Regulæ omnino sex ac viginti, quæ cum Regula Benedictina conferunt ac conciliantur. Hanc *Regularum Concordiam* cum Regula Benedictina *Hugo Menardus* e Bibliotheca Floriacensi erutam vulgavit Parisiis anno MDCCXXVIII. Præter hosce duos libros, composuit etiam *Benedictus* *Anianensis* Abbas librum, qui continet Homilias, & sermones Paræneticos Sanctorum Patrum ad instructionem Monachorum scriptos vel habitos, quem librum mox citatus *Lucas Holstenius* edidit instar Appendicis ad *Codicem Regularum*. Auctor quoque censetur Sanctus *Benedictus* *Anianensis* Abbas *Capitulorum*, quæ pro Monasteriorum bono regimine in Concilio *Aquisgranensi* anno dcccxvii. constituta sunt, idque *Ardo* cognomento *Smaragdus* in Vita, quam descripsit, Sancti *Benedicti* *Anianensis* Abbatis manifeste insinuat. Denique, postquam Sanctus ille Abbas non tantum Regularem disciplinam, sed etiam litterarum studia in ordine suo redintegrasset, obiit, teste jam citato *Ardone Smaragdo*, tertio Idus Februarii anni dcccxxi. in Monasterio *Indensi*, quod ipsi *Ludovicus Pius* Imperator prope *Aquisgranum* construxerat, ut ejus consiliis ad disciplinam Ordinis Benedictini restaurandam facilius uteretur. Colitur Sanctus *Benedictus* *Anianensis* Abbas die XI. Februarii, ut videre est apud *Mabillonium* parte I. sæculi IV. Benedictini, & apud *Bollandum* ad diem XII. mensis Februarii, ubi uterque ejus Vitam ab *Ardone Smaragdo* tanti viri discipulo *Indensium* Monachorum efflagitatu lucubratam exhibet, Notisque illustrat. Sancto *Benedicto* Abbate *Anianensi* doctrina ac pietate haud inferior fuit *Hilduinus* Abbas Monasterii S. *Dionysii* prope Parisios, qui, jussu *Ludovici Pii* Imperatoris, Vitam Sancti *Dionysii* *Areopagite* composuit cum prosa, tum carmine; quæ lucubrationes vulgo *Areopagitica* appellantur. Sed quæ de *Dionysio* Parisiorum Episcopo scripsit *Hilduinus*, graves nostro sæculo inter Viros eruditos controversias excitarunt, quorum bene multi existimant, in hoc peccasse *Hilduinum*, quod componens Vitam S. *Dionysii* Episcopi Parisiensis, eum cum Sancto *Dionysio* *Areopagita* Atheniensi Episcopo male confuderit. Hinc non multis abhinc annis varii libri de opinionibus *Hilduini* circa Sanctum *Dionysium* *Areopagitam* ejusque scripta a Viris doctissimis hac de controversia inter se discordibus in lucem emissi sunt, quorum hinc inde argumenta si scire aveas, leges Dissertationem doctissimi Patris *Nicolai le Nouvry* Benedictini Congregationis Sancti Mauri Tomo I. Apparatus ad Bibliothecam Maximam Patrum.

Hilduino addi merito debent tres alii Abbates, qui doctrina, & pietate illustres nono Ecclesiæ

